

УДК 330.322

FEATURES OF INVESTMENT ACTIVITIES OF TNCs IN THE INTERNATIONAL SPACE IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТНК У МІЖНАРОДНОМУ ПРОСТОРИ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Kiriienko S. O. / Кірієнко С. О.

Postgraduate Student, Master of International Economic Relations

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-1775-5345>

V.N. Karazin Kharkiv National University, Svobody Square, 4, 61022

Анотація. У статті досліджено трансформацію міжнародної інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій у контексті розвитку цифрової економіки та посилення глобальної конкуренції. Показано, що ТНК залишаються ключовими акторами світового економічного простору, формуючи значну частку міжнародних інвестиційних потоків, визначаючи напрями технологічного оновлення та впливаючи на структуру глобальних ринків. Узагальнено теоретичні та методологічні підходи до оцінювання інвестиційної активності ТНК; окреслено коло дослідників, чії роботи заклали підґрунтя для аналізу цифровізації бізнес-середовища, моделей руху капіталів, трансформації ланцюгів створення вартості та зміни конкурентних переваг у цифрову добу. На основі систематизації сучасних емпіричних даних виявлено ключові гео економічні тенденції у розміщенні інвестиційних потоків ТНК. Серед них — посилення концентрації капіталу у високотехнологічних галузях, переорієнтація інвестицій на інноваційні сектори, зміщення центрів глобального тяжіння на користь регіонів із високою інституційною привабливістю та технологічним потенціалом. Проаналізовано диференціацію регіональних моделей цифрової трансформації ТНК: зміцнення фінансово-інноваційних позицій Північної Америки, посилення екологічної спрямованості інвестицій у Європі, зростання міжнародної експансії азійських корпорацій та динамічну інтеграцію країн Близького Сходу у глобальні інвестиційні процеси. Особливу увагу приділено зміні інноваційної інтенсивності, ESG-показників та цифрових стратегій провідних корпорацій. Показано, що багатофакторний аналіз фінансових, інституційних, технологічних та екологічних індикаторів дозволяє визначити нові типологічні моделі цифрової інвестиційної поведінки ТНК і окреслити перспективи адаптації таких підходів для українських компаній у процесі цифровізації національної економіки.

Ключові слова: транснаціональні корпорації, цифрова економіка, міжнародна інвестиційна діяльність, гео економічні трансформації, інноваційно-цифрові стратегії ТНК.

Abstract. This article [theses] examines the transformation of the international investment activities of transnational corporations (TNCs) in the context of the development of the digital economy and the intensification of global competition. TNCs remain key actors in the global economic space, shaping a significant share of international investment flows, determining the directions of technological renewal, and influencing the structure of global markets. The paper generalizes the theoretical and methodological approaches to assessing TNCs' investment activity. It outlines the researchers whose works laid the foundation for analyzing the digitalization of the business environment, models of capital movement, the transformation of value chains, and changes in competitive advantages in the digital age. Based on the systematization of contemporary approaches, the trends in the formation of new digital investment models are determined, emphasizing the growing polarization between regions and the formation of new centers of global economic gravity.

Keywords: Transnational Corporations (TNCs), International Investment, Digital Economy,

Вступ.

Сучасний глобальний економічний простір розвивається під істотним впливом транснаціональних корпорацій, які є ключовими учасниками міжнародних інвестиційних потоків. Саме ТНК формують значну частину світового ВВП та визначають траєкторії трансформації глобальних ринків, технологічного розвитку й інноваційних процесів. У цьому контексті дослідження інвестиційної активності провідних корпорацій у цифрову епоху, аналіз їхнього поточного стану, та галузевої й територіальної структури, що змінюється під впливом цифровізації, набуває наукової актуальності.

Теоретичні та методологічні основи аналізу інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій у цифровій економіці активно розробляються як в Україні, так і за кордоном. Серед українських науковців, що зробили суттєвий внесок у дослідження цифровізації бізнес-середовища, стратегій ТНК та трансформації міжнародних ринків, варто відзначити праці Атаманчук З., Бажала Ю., Геєця В., Даниленка А., Жаліла Я., Кизима М., Колота А., Лук'яненко Д., Мазаракі А. та Філіпенка А. Їхні дослідження зосереджені на структурних змінах у світовій економіці, формуванні цифрових екосистем, конкурентоспроможності країн і ролі інновацій у глобальному розвитку. Серед зарубіжних дослідників значний внесок у вивчення інвестиційної привабливості ТНК, глобальних ризиків та можливостей цифрової епохи зробили такі вчені, як Аджемоглу Д., Бриньольфссон Е., Гольдфарб А., Кругман П., МакАфі А., Портер М., Раджамана Р., Родрик Д., Ромер П. та Тіроль Ж. У своїх роботах вони аналізують моделі руху капіталів, трансформацію глобальних ланцюгів вартості, зміну конкурентних переваг під впливом цифрових технологій та нові ризики міжнародної інвестиційної діяльності.

Попри значний науковий доробок, окремі аспекти інвестиційної активності ТНК у цифрову добу залишаються недостатньо опрацьованими, зокрема специфіка поведінки корпорацій на міжнародних ринках та вплив цифрової

трансформації на їхні інвестиційні стратегії. Це визначає актуальність подальших досліджень у даному напрямі.

Метою дослідження є аналіз міжнародного досвіду інвестиційної активності транснаціональних корпорацій у період цифрової трансформації з метою визначення ключових тенденцій та окреслення перспектив для українських компаній в умовах цифровізації економічного розвитку.

Виклад основного матеріалу.

Геоетомічні параметри міжнародної інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій зазнають глибоких змін під впливом цифрової трансформації, інтенсифікації технологічної конкуренції та зростання геополітичної нестабільності, що суттєво трансформує глобальну архітектуру інвестиційних потоків [1; 2; 3]. Систематизація наявних досліджень і проведений аналіз дозволяють виділити низку визначальних тенденцій, що формують сучасну модель міжнародного інвестування в цифрову добу.

По-перше, фіксується зростаюча концентрація капіталовкладень у секторі послуг та високотехнологічних галузях, де ключове місце посідають інформаційно-комунікаційні технології, фармацевтична галузь, біотехнології, електроніка та електромобільність [4; 5]. Ці сегменти демонструють стійку позитивну динаміку зростання, що підтверджує посилення ролі інновацій як стратегічного чинника конкурентоспроможності ТНК у довгостроковій перспективі [6]. У глобальному масштабі це означає перехід від традиційних промислових моделей до економіки знань, де цифрові інструменти стають основою створення доданої вартості.

По-друге, географічна структура міжнародних інвестиційних потоків свідчить про зміщення центрів тяжіння у бік регіонів, що демонструють високий рівень інституційної привабливості та технологічного розвитку [7; 8]. Разом із домінуючими позиціями США та країн Європейського Союзу, провідну роль у глобальній інвестиційній екосистемі дедалі активніше відіграє Китай, який стратегічно інвестує у розвиток R&D, цифрових платформ та інфраструктур 5G [9; 10]. Це зумовлює перехід до моделі поліцентричного інвестиційного

простору.

По-третє, провідні транснаціональні корпорації формують нові вектори гео економічного розвитку, визначаючи стратегічні напрями зміни глобальних ланцюгів створення вартості та формуючи інвестиційні пріоритети цифрової епохи [11; 12]. Значне зростання їх ринкової капіталізації, масштабні інвестиції у цифрову інфраструктуру та зрушення у просторових пріоритетах інноваційних проєктів свідчать про поступову переорієнтацію корпоративних стратегій відповідно до викликів цифровізації.

Поглиблений аналіз міжнародних інвестиційних потоків ТНК у цифрову економіку дав змогу окреслити значущі закономірності їх просторової диференціації [13; 14]. Обґрунтовано використання широкого набору показників, що відображають комплексний характер інвестиційної активності корпорацій: ринкову капіталізацію, обсяги капітальних інвестицій, вільний грошовий потік, витрати на R&D, патентну активність, просторову присутність, інноваційну інтенсивність, ESG-рейтинг, частку зелених інвестицій та частку доходу за межами країни реєстрації [15; 16]. Такий підхід забезпечує цілісне уявлення про інституційну, технологічну та екологічно орієнтовану складову розвитку ТНК у цифрову добу.

Одержані результати свідчать, що Північна Америка посідає провідні позиції за більшістю фінансових та інноваційних параметрів, акумулюючи значні ресурсні та науково-дослідницькі потенціали завдяки активній підтримці цифрових технологій та розвиненій інноваційній інфраструктурі [17]. Європейські корпорації демонструють стійке нарощування частки екологічно спрямованих інвестицій, що відповідає стратегії Європейської комісії щодо досягнення кліматичної нейтральності, однак при цьому спостерігається певне скорочення їх міжнародної присутності та зовнішньої структури доходів [18; 19]. Азійські ТНК, навпаки, фіксують зниження витрат на інновації та патентну активність, проте активно нарощують масштаби інтернаціоналізації бізнесу [20]. Найбільш динамічний розвиток демонструє Близький Схід, який завдяки концентрації фінансових ресурсів і швидкому технологічному оновленню

поглиблює свою інтеграцію у глобальні інвестиційні потоки [21; 22].

Оцінка змін інноваційної інтенсивності та динаміки ESG-показників засвідчила певне охолодження інноваційних процесів у розвинених регіонах і поступову активізацію сталих підходів до цифрового розвитку в країнах, що розвиваються [23]. Це свідчить про структурні зміни в інвестиційних моделях, де корпоративні стратегії дедалі більше враховують екологічну та соціальну компоненти, інтегруючи принципи сталого розвитку у цифрові бізнес-моделі.

Комплексний багатофакторний аналіз дав змогу виокремити інвестиційно-фінансові, інноваційно-дослідницькі, цифрово-технологічні та інституційно-ESG-орієнтовані фактори, які сукупно визначають стратегічне позиціонування ТНК у глобальній цифровій системі [24; 25]. Отримані результати дозволяють окреслити ключові траєкторії розвитку цифрових інвестиційних моделей, підкреслюючи зростаючу поляризацію між регіонами та формування нових центрів глобального економічного тяжіння.

Література:

1. UNCTAD. (2024). *World Investment Report 2024*.
2. OECD. (2023). *Digital Economy Outlook*.
3. IMF. (2023). *World Economic Outlook*.
4. Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2014). *The Second Machine Age*. W. W. Norton.
5. Goldfarb, A., Greenstein, S., & Tucker, C. (2020). *The Economics of Digitization*. University of Chicago Press.
6. Porter, M. (1990). *The Competitive Advantage of Nations*. Free Press.
7. World Bank. (2023). *Digital Development Report*.
8. WIPO. (2023). *Global Innovation Index*.
9. OECD. (2022). *Innovation Indicators*.
10. PwC. (2023). *Global Digital Trust Insights*.
11. McKinsey Global Institute. (2024). *Global Flows Report*.
12. Accenture. (2023). *Tech Vision 2023*.

13. Deloitte. (2023). *Global Powers of Digital Economy*.
14. UN DESA. (2023). *Global Economic Outlook*.
15. MSCI. (2024). *ESG Ratings Methodology*.
16. Refinitiv. (2024). *ESG Scores Overview*.
17. S&P Global. (2023). *Top 100 Global Corporations*.
18. European Commission. (2023). *Green Deal Progress Report*.
19. IEA. (2023). *Digitalization & Energy*.
20. Asian Development Bank. (2023). *Tech & Investment Trends in Asia*.
21. Gulf Cooperation Council. (2024). *Economic Transformation Report*.
22. Saudi Aramco. (2024). *Annual Sustainability Report*.
23. KPMG. (2024). *Corporate Sustainability Trends*.
24. Bain & Company. (2024). *Global Technology Report*.
25. BCG. (2023). *Digital Multinational Index*.